

ПРИМЕРИ ПРАКТИЧНОГ РАДА (ИСТИЦАЊЕ РЕЧИ У РЕЧЕНИЦИ)

Ортоепска вежба

Ветар је снажно дувао, звиждао и ломио све пред собом.

Прочитај гласно ову реченицу. Пре него што почнеш да читаш, размисли о следећем:

- Које ћеш рећи посебно да истакнеш или нагласиш у реченици,
- Којом ћеш јачином гласа да изговориш неке делове реченице,
- Којом ћеш висином гласа изговорити реченицу (спуштеним, ниским или подегнутим тоном),

Речи у реченици можеш да истичеш или наглашаваш на неколико начина:

- Истицање речи по јачини или појачавање гласа,
- Истицање речи по висини или повисивање гласа,
- Истицање речи по дубини или снижавање гласа,
- Истицање речи помоћу паузе испред речи која се истиче.

Све ове облике истицања речи можемо означити посебним знацима:

- Истицање по јачини или појачавање гласа обележава се цртом испод наглашене речи,
- Истицање речи по висини или повисивање гласа обележава се горе окренутом стрелицом испред наглашене речи,
- Истицање речи по дубини или снижавање гласа обележава се окренутом стрелицом испред наглашене речи,
- Повучена црта између две речи означава застајкивање или паузу.

Покушајмо следеће реченице да обележимо одговарајућим знацима за изговарање, односно за истицање речи.

Ветар је снажно дувао, звиждао и ломио све пред собом.

Ако ти се допада, ти га узми, ако ти се не допада, ти га остави.

Вежба 1.

Обележи следеће реченице знацима за истицање речи а онда те реченице гласно прочитај.

Једног дана, један мишић нашао је на тавану велики округли сир.

Бијаше неки човек који је имао три сина, али од имања немаше ништа до куће у којој је живео.

Планина се замрачи, муње учесташе и прве тешке капље ударише о земљу.

Осећања

Следеће речи именују људска осећања: *радост, жалост, туга, занос, чежња, понос, патња, бојазан, очајање, ужас, страх, љубав, мржња, зебња, стрепња, бојазан* итд.

Следећим речима изражавамо осећање радости: *радост, радовање, радостан, пријатност, задовољство, расположење, расположен, драгост, обрадован, раздраган, задовољан, ведар, насмејан, озарен, разигран, весео, веселити* итд.

Сузама се обично изражава осећање непријатности. Ако некада заплачемо од превелике среће кажемо да су то **сузе радоснице**.

Шта означавамо речима: плакати, јецати, заплакати, ронити сузе, гушити се у сузама, лити крокодилске сузе, плачљивац?

Зашто су људи **весели**? Вероватно зато што су доживели нешто пријатно, нешто лепо. А зашто су **тужни**? Вероватно зато што су доживели нешто непријатно. Речима **весео и тужан** означавају се људска осећања. Осећања се не могу видети и опипати као ствари. Једноставно, њих доживљавамо или преживљавамо.

Шта казује реч **узбуђен**? Казује да смо доживели нешто важно и да нисмо могли да останемо мирни. Човек може бити пријатно и непријатно узбуђен.

Осећање узбуђености

Следећим речима означавамо осећање узбуђености: *узнемирен, непокојан, неспокојан, потресен, усхићен, одушевљен, ганут, дирнут, уплахирен, узрујан, усламтео, бесан, испамећен, ускомешан, ускуптео* итд.

Од ових речи можемо извести и нове речи: *узнемиреност, непокојство, неспокојство, потресеност, усхићење, одушевљене, уплахиреност, узрујаност, ускомешаност* итд.

ЛИТЕРАТУРА

Милатовић, В. (2011). *Методика наставе српског језика и књижевности у разредној настави*. Београд: Учитељски факултет.